

18.12.2008

44/600/2008

Länsi-Suomen ympäristökeskus
PL 262
65101 VAASA

VIITE / REFERENS

Lausuntopyyntönnö 27.6.2008 (Dnro LSU-2008-L-706(272) H22-404)

ASIA / ÄRENDE

LAUSUNTO JALASJÄRVEN ENTISEN SEURAKUNTATALON SUOJELUSTA
RAKENNUSSUOJELULAIN NOJALLA

Museovirasto on erityisistunnossaan 18.12.2008 käsitellyt Jalasjärven entistä seurakuntataloa koskevan rakennussuojeluesityksen ja ilmoittaa pyydettyinä lausuntonaan seuraavan:

Suojeluesityksen tekijä on Etelä-Pohjanmaan kotiseutu- ja museoyhdistys ry 2.6.2008 päivätyllä kirjeellään. Osoite: Törnäväntie 23, 60200 Seinäjoki.

Suojeluesityksen kohde on Jalasjärven seurakunnan omistama entinen seurakuntatalo Jalasjärven kirkkomaan laidassa (R:no 8:14).

Kohteen omistaa Jalasjärven seurakunta, Keskustie 14, 61600 Jalasjärvi.

Ympäristökeskus on asettanut rakennuksen toimenpidekieltoon.

Esityksen tekijän perustelut

Jalasjärven vanhalla seurakuntatalolla on huomattavaa valtakunnallista arkkitehtonista merkitystä yhtenä arkkitehti Yrjö Vaskisen tuotannon keskeisistä rakennuksista. Lisäksi kohteella on maakunnallista seurakunnallista merkitystä sekä huomattavaa paikalliseen rakentamisen historiaan että kohteen maisemalliseen asemaan liittyvää merkitystä. Rakennuksen mahdollinen poistuminen aiheuttaisi korvaamattoman vaurion valtakunnallisesti arvokkaassa rakennetussa kulttuuriympäristössä vähentäen sen historiallista kerroksellisuutta, arkkitehtonisia arvoja ja viihtyisyyttä. Ei ole osoitettu sellaisia todellisia syitä, joiden perusteella edelleen monenlaisessa käytössä olevan rakennuksen purkaminen olisi välttämätöntä.

Kohteen kuvaus ja historia

Entinen seurakuntatalo on näkyvästi avoimen kirkkopihan itälaidalla,

kirkosta kaakkoon. Edessä olevan sankarihautausmaan ja kirkon kanssa rakennus on ajallisesti kerroksellinen ja näyttävä kokonaisuus keskellä kirkonkylää.

Seurakuntatalon suunnitteli arkkitehti SAFA Yrjö A. Vaskinen (Waskinen) marraskuussa 1936. Rakennustöitä johti kurikkalainen rakennusmestari Samuel Hakala. Talo valmistui vuonna 1938.

Rakennus on kaksikerroksinen, suorakaiteen muotoinen, hirsirunkoinen ja pystyrimalaudoituksella vuorattu. Vuoraus on maalattu vaalean harmaaksi. Jyrkkä aumakatto on katettu savitiilillä. Katon harjalla on korkea ja suippo, kuparipellillä päällystetty torni. Talon pääsisäänkäynti on kirkkomaan puolella pitkällä länsisivulla. Kirkkosalin 12-ruutuiset ikkunat rakennuksen idänpuoleisella julkisivulla ovat kapeat ja korkeat. Rakennuksen muut ikkunat ovat pienehköjä ja vaihtelevan muotoisia.

Alakerrassa länsisivulla on pitkänomainen eteinen. Seurakuntasali sijaitsee rakennuksen itäseinustalla. Rakennuksen pohjoispäässä on keittiö, eteläpäädyssä talonmiehen asunto. Yläkerran alkuun avoin lehteri on muuttunut lähinnä käytävätilaksi. Yläkerran päädyissä on toimisto- ja harrastustiloja.

Ennen Jalasjärven yhteiskoulun valmistumista 1952 talossa toimi keskikoulu 1943–1951. Uuden seurakuntatalon valmistuttua rakennuksen pohjoispuolelle 1980-luvulla on vanhassa seurakuntatalossa toiminut mm. kirpputori ja kahvila.

Rakennus on säilyttänyt ulkoasunsa alkuperäiset piirteet yksityiskohtia myöten. Sisätiloissa huonejärjestys on kutakuinkin alkuperäinen. Pinnoiltaan sisätilat ovat pääosin 1960-luvun korjausten asussa. Kokonaisuutena rakennus on hyvin säilynyt ja silmämääräisten havaintojen perusteella melko hyväkuntoinen.

Perustelut ja edellytykset suojelulle

Vanhassa seurakuntatalossa on myöhäisen, barokkivaikutteisen klassismin ja orastavan funktionalismin piirteitä. Rakennus on säilyttänyt alkuperäisen ulkoasunsa varsin hyvin, sisältä se on läpikäynyt etupäässä pintapuolisia muutoksia. Rakennuksen taajamakuvallinen arvo on huomattava ja se muodostaa kirkon kanssa arvokkaan kokonaisuuden.

Jalasjärven kirkko ja vanha hautausmaa on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Museovirasto & ympäristöministeriö 1993). Luettelon päivitys on loppusuoralla; uudessa luettelossa vanha seurakuntatalo huomioidaan tärkeänä osana Jalasjärven kirkonympäristöä.

Jalasjärven vanha seurakuntatalo on Etelä-Pohjanmaan ensimmäisiä, ellei ensimmäinen, varsinaiseksi seurakuntataloksi rakennettuja rakennuksia, minkä perusteella sillä on maakunnallista arvoa. Rakennusmestari Samuel Hakola on paikallisesti tunnettu rakennusmestari, jonka kohteista tämä on huomattavimpia.

Tampereella 1892 syntyneen arkkitehti Yrjö A. Vaskisen keskeinen tuotanto ajoittuu 1920-luvun lopusta 1950-luvulle. Hänen tuotantoonsa kuuluu mm. Pyhäselän kirkko (1928), Sortavalan kaupungin kansakoulu

(1929), Imatran Tainionkosken kirkko (1932), Tampereen Viinikan kirkko (1932), Uudenkaupungin hautausmaan kappeli (1940), Pakilan kirkko Helsingissä (1950), Korian kirkko Elimäellä (1951) ja Käpylän kirkko Kouvolassa (1952). Korian ja Tainionkosken kirkot muistuttavat arkkitehtuuriltaan Jalasjärven entistä seurakuntataloa.

Jalasjärven seurakunnan syyt purkuun ovat lähinnä taloudelliset. Sen mielestä rakennuksen ylläpito on liian kallista ja seurakunta haluaa korvata rakennuksen paikoitus- ja viheralueilla.

Voimassa olevassa Keskustan asemakaavassa vuodelta 1975 entistä seurakuntataloa ei ole suojeltu. Asemakaavan muutosta ei ole tiedossa.

Museoviraston kanta

Jalasjärven entisellä seurakuntatalolla on rakennussuojelulain 2 §:n tarkoittamaa kulttuurihistoriallista merkitystä rakennushistorian, rakennustaiteen, rakennuksen käytön ja erityisten ympäristöarvojen kannalta.

Rakennuksen suojelu asemakaavoituksen kautta on ensisijainen vaihtoehto. Asemakaavan muutosta ei ole vireillä, ja Museovirasto puoltaa seurakuntatalon suojelua rakennussuojelulailla.

Suojelu koskee rakennuksen julkisivuja, rakennuksen alkuperäistä huonejakoa, sekä säilynyttä kiinteää sisustusta ja täydentäviä rakennusosia.

Pääjohtaja,
valtionarkeologi

Paula Purhonen

Tutkija

Annika Harjula

Tiedoksi:

/AHA/LTU/MHA/MKU

Etelä-Pohjanmaan museo